

RESOLUCIJA

O ODNOSIH S SLOVENCMI PO SVETU (ReOSPS)

- Izhajajoč iz dejstva, da precejšen del slovenskega naroda živi zunaj meja Republike Slovenije,
- upošteva ustavo Republike Slovenije, ki v 5. členu izpostavlja skrb za slovenske izseljence in zdomce ter pospeševanje njihovih stikov z domovino ter s tem opredeljuje odnos do Slovencev, ki živijo zunaj Republike Slovenije, kot njeno trajno in aktivno obvezo,
- s trdnim namenom, da Republika Slovenija pripomore k ohranjanju slovenske identitete, jezika, kulture in kulturne dediščine ter spodbuja kulturno rast med Slovenci izven njenih meja,
- izražajoč priznanje vsem Slovincem izven Republike Slovenije, ki si prizadevajo ohranjati slovenstvo in ki so pripomogli k priznanju Republike Slovenije po njeni osamosvojitvi,
- ob polnem spoštovanju različnosti ter s pogledom, obrnjenim v prihodnost,

je Državni zbor Republike Slovenije na podlagi 166. člena v zvezi s 170. členom poslovnika državnega zbora na seji dne 23. januarja 2002 sprejel

RESOLUCIJO

O ODNOSIH S SLOVENCMI PO SVETU (ReOSPS)

1. SPLOŠNI DEL

1. Precejšen del slovenskega naroda živi izven meja Republike Slovenije. Odnos med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu temelji na ustavnem načelu skrbi za Slovence izven Republike Slovenije. Cilj je ohranjanje in rast slovenske identitete, jezika in kulture, ter omogočanje in pospeševanje vsestranskega medsebojnega sodelovanja, predvsem na kulturnem, izobraževalnem, znanstvenem, gospodarskem in drugih področjih.
2. Resolucija se nanaša na Slovence, ki živijo zunaj Republike Slovenije, razen na tiste, katerih položaj določa resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije z dne 27. junija 1996 (Uradni list RS, št. 35/96).

3. Republika Slovenija pri sodelovanju ter finančni podpori upošteva specifične potrebe Slovencev oziroma slovenskih skupnosti v posamezni državi ter pri tem posebej spodbuja njihove samoiniciativne dejavnosti in pridobivanje sredstev za delovanje v korist ohranjanja in razvoja slovenstva.

2. ORGANI V REPUBLIKI SLOVENIJI, PRISTOJNI ZA ODNOSE S SLOVENCMI PO SVETU

1. Temeljno politiko sodelovanja Republike Slovenije s Slovenci po svetu določa državni zbor. Za obravnavo te problematike je pristojno posebno delovno telo (skupaj s problematiko zamejskih Slovencev) - Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki obravnava in mu predlaga v sprejem odločitve na tem področju. Njegove pristojnosti uredi državni zbor z odlokom.
2. Parlamentarne stranke si bodo prizadevale za soglasje glede temeljnih načel politike Republike Slovenije do Slovencev po svetu.
3. Za sodelovanje Republike Slovenije s Slovenci po svetu je pristojna Vlada Republike Slovenije. Ministrstvo za zunanje zadeve oziroma Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu kot njegov organ v sestavi v skladu z Zakonom o organizaciji in delovnem področju ministrstev opravlja naloge, ki se nanašajo tudi na spremljanje in koordiniranje dejavnosti pristojnih ministrstev na področju sodelovanja s Slovenci po svetu.
4. Vlada predloži državnemu zboru letno poročilo o aktivnostih Republike Slovenije na področju sodelovanja s Slovenci po svetu s predlogom programa za naslednje leto. Predlog mora vsebovati tudi okvire proračunskih sredstev za njegovo izvajanje. Letno poročilo obravnava državni zbor.
5. Pri sodelovanju s Slovenci po svetu je potrebno načrtno in usklajeno delovanje državnih in drugih organov. Koordinacija je potrebna:
 - med državnimi organi, ki so pristojni in odgovorni za sodelovanje s Slovenci po svetu oziroma na kakršen koli način skrbijo za stike z njimi,
 - med državnimi organi in drugimi ustanovami, vključno z organizacijami civilne družbe, ki skrbijo za stike s Slovenci po svetu in so financirane iz proračuna Republike Slovenije,
 - med Slovenijo (organi in ustanovami, navedenimi v prvi in drugi alineji) ter Slovenci po svetu,
 - med Slovenci v posamezni državi oziroma območju, z namenom podpore in spodbujanja sodelovanja in skupnega nastopa Slovencev v posamezni državi ter skupnih in usklajenih programov, pri zadevah, ki so temeljne za ohranjanje in rast slovenstva.
6. Pristojni organi Republike Slovenije v sodelovanje na primeren način vključijo pomembne in reprezentativne dejavnike s področja šolstva, znanosti, kulture, gospodarstva in drugih področij. V ta namen se pri Vladi Republike Slovenije ustanovi posvetovalno telo oziroma razširi obstoječe posvetovalno telo za Slovence v zamejstvu.

7. Organizacije in društva, katerih delovanje vključuje sodelovanje s Slovenci po svetu in so financirane iz proračuna Republike Slovenije, delujejo v skladu s temeljno politiko Republike Slovenije do Slovencev po svetu, ki jo določa državni zbor, izvaja pa vlada. Pri tem je potrebno težiti k racionalnosti in učinkovitosti dela teh organizacij.

3. FINANČNA PODPORA

1. Republika Slovenija finančno podpira dejavnosti Slovencev po svetu, ki so namenjene ohranjanju in rasti slovenske narodne identitete, kulture in jezika ter ohranjanju kulturne dediščine. Sredstva so zagotovljena v proračunu Republike Slovenije, v okviru Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Sredstva, namenjena kulturnemu sodelovanju ter izobraževanju in znanosti, so zagotovljena tudi v okviru Ministrstva za kulturo in Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, sredstva za podporo medijski dejavnosti na Uradu Vlade Republike Slovenije za informiranje in Ministrstvu za informacijsko družbo, sredstva, namenjena pospeševanju gospodarskega sodelovanja, pa na Ministrstvu za gospodarstvo. Finančna podpora je javna.
2. Sredstva se namenjajo v skladu s pravnimi predpisi Republike Slovenije. Pri tem se upoštevajo naslednja načela:
 - a) načelo ohranjanja in razvoja slovenskih skupnosti v svetu ter krepitve narodne zavesti - predstavlja temeljno osnovo za pomoč Slovincem po svetu, zato Republika Slovenija podpira programe, ki vplivajo na ohranjanje in razvoj slovenstva in krepijo narodno zavest,
 - b) načelo specifičnega pristopa do posamezne slovenske skupnosti - upoštevati je potrebno raznolikost dejanskega stanja, okoliščin, razmer, navad in drugih dejavnikov, ki se za Slovence po svetu od kraja do kraja razlikujejo,
 - c) načelo ohranjanja najpomembnejših institucij slovenskih skupnosti - institucije, ki so steber obstoja slovenske skupnosti v tujini, lahko imajo, seveda ob izpolnjevanju načel in dogovora znotraj slovenske skupnosti, poseben status glede dodeljevanja finančnih prispevkov,
 - d) načelo ohranjanja dejavnosti, ki potekajo že daljše obdobje - posebna pozornost se ob upoštevanju ostalih načel in kriterijev praviloma namenja dejavnostim, ki potekajo že daljše obdobje in katerih prenehanje, tudi za samo krajše obdobje, bi povzročilo škodo celotni slovenski skupnosti (na tistem območju),
 - e) načelo povezanosti s Slovenijo - za obstoj slovenske skupnosti v tujini je pomembno ohranjanje povezanosti z matično državo,
 - f) načelo racionalne porabe in nadzora porabe sredstev ter preglednost vseh virov financiranja - pogoj za prejem finančnih sredstev s strani Slovenije je racionalna in strogo namenska poraba že dodeljenih sredstev iz Republike

Slovenije, redno poročanje o porabi ter navajanje vseh virov financiranja iz Republike Slovenije.

4. OSNOVNA PODROČJA SODELOVANJA REPUBLIKE SLOVENIJE S SLOVENCMI PO SVETU

1. Zagotoviti je potrebno vključevanje Slovencev po svetu v kulturno, znanstveno, informacijsko, gospodarsko, izobraževalno, športno in druga področja delovanja slovenske družbe. Za to je pristojno posvetovalno telo iz poglavja 2.6. Glavni namen tega delovanja je, da so Slovenci po svetu del enotnega slovenskega prostora - da so dejavno vključeni v slovenski intelektualni, kulturni, gospodarski, znanstveni in družbeni potencial oziroma njegov razvoj.
2. Slovenija podpira dejavnosti, ki prispevajo k ohranjanju in utrjevanju identitete Slovencev po svetu, programe za učenje slovenskega jezika in ohranjanje ter bogatenje slovenske kulture. Še posebej so potrebni ukrepi za ohranitev slovenskega jezika med mladino, ki izgublja stik s slovenstvom, ter za ohranjanje arhivskega gradiva in druge kulturne dediščine med Slovenci po svetu.

4.1. Ohranjanje slovenskega jezika in izobraževanje

Republika Slovenija se zavzema za ohranjanje in učenje slovenskega jezika med Slovenci po svetu, tako v Evropi kot na drugih kontinentih, v vseh obdobjih, od predšolskega, osnovnošolskega ter srednješolskega do visokošolskega ter za odrasle.

V ta namen Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v sodelovanju s strokovnimi službami Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani in Zavoda Republike Slovenije za šolstvo ter Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu ter univerzama in raziskovalnimi organizacijami v Sloveniji:

- zagotavlja učbenike za učenje slovenščine, leposlovne, zlasti mladinske knjige v slovenskem jeziku in druge učne pripomočke,
- izdela in izvaja programe za učenje slovenščine na daljavo (medmrežje),
- izdela program in pripomočke za samostojno učenje slovenščine (priročniki, avdiokasete in CD),
- po potrebi ustrezno prenove učne načrte za učenje slovenščine v tujini,
- skrbi za usposabljanje učiteljev na strokovnih seminarjih,
- nudi finančno pomoč učiteljem,
- zagotavlja štipendije za udeležbo Slovencev po svetu na poletnih šolah slovenskega jezika in na celoletni šoli slovenskega jezika v Sloveniji in s štipendijami omogoča tudi celotni študij v Sloveniji,
- podpira ustanavljanje lektoratov slovenskega jezika na univerzah v državah, kjer živijo Slovenci, in sodelovanje med univerzami tudi glede gostujočih profesorjev za slovenski jezik,
- vključuje slovenske raziskovalce iz tujine v uresničevanje nacionalnega raziskovalnega programa.

Republika Slovenija se zavzema za vzpostavitev ustreznih mednarodnih sporazumov in iz tega izhajajočih izvedbenih programov o podpori ohranjanju slovenskega jezika in kulture ter za sodelovanje drugih institucij na tem področju v državah, kjer tovrstnih sporazumov še ni, a te možnosti obstajajo.

Spoznavanje slovenskega izseljenstva in zdomstva mora biti v ustrezni meri vključeno v osnovnošolske in srednješolske učne vsebine v Republiki Sloveniji.

4.2. Kulturno sodelovanje in ohranjanje dediščine

Republika Slovenija se zavzema za ohranjanje slovenske duhovne samobitnosti med Slovenci po svetu in za razvoj skupnega slovenskega kulturnega prostora. V ta namen Ministrstvo za kulturo v okviru svojih rednih programov skupaj z organi v sestavi (Upravo za kulturno dediščino in Arhivom Republike Slovenije) ter javnima skladoma za področje kulture (Skladom Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in Filmskim skladom Republike Slovenije) skrbi za kulturno delovanje Slovencev po svetu in ohranjanje skupne kulturne dediščine ter za medsebojno izmenjavo dosežkov s tega področja.

Republika Slovenija zagotavlja izobraževanje za Slovence po svetu, ki delujejo v arhivski in kulturni dejavnosti (zborovodje, vodje folklornih skupin, kulturni animatorji in drugo), se zavzema za vključevanje kulturno umetniške dejavnosti Slovencev po svetu v kulturno dejavnost v Sloveniji ter nudi pomoč pri dopolnjevanju in sistematičnemu urejanju knjižničnega fonda osrednjih slovenskih knjižnic po svetu.

Republika Slovenija si prizadeva za vzpostavitev ustreznih mednarodnih sporazumov in iz tega izhajajočih izvedbenih programov o podpori ohranjanju slovenske kulture z državami, v katerih te možnosti obstajajo.

4.3. Gospodarstvo in znanost

Republika Slovenija posveča posebno pozornost krepitvi gospodarskega povezovanja ter sodelovanja na področju znanosti in razvoja novih tehnologij med Slovenci po svetu in subjekti v Sloveniji. Te cilje dosega tako, da z različnimi ukrepi gospodarske politike ter odpravo različnih ovir pospešuje gospodarsko sodelovanje.

Republika Slovenija podpira srečanja slovenskih gospodarstvenikov in slovenskih znanstvenikov iz tujine ter si prizadeva za krepitev stikov in projektnega sodelovanja z vsemi slovenskimi znanstveniki v tujini, tudi v smislu njihovega ekspertnega vključevanja v programe, bilateralne in multilateralne, za katere pobudo daje Slovenija. Vlada Republike Slovenije omogoča in spodbuja sodelovanje slovenskih izseljenških znanstvenikov v domačih raziskovalnih projektih in na znanstvenih srečanjih ter pripravi program, kako pritegniti in vključevati mlade znanstvenike slovenskega rodu v slovenske znanstvene institucije ali v redno sodelovanje z njimi.

4.4. Informiranje

Republika Slovenija si prizadeva za dostopnost informacij ter za povezovanje in sodelovanje na področju informiranja, tako glede obveščanja Slovencev po svetu o dogajanjih v Republiki Sloveniji kot tudi obveščanja o Slovencih po svetu v Sloveniji. Posebna pozornost je posvečena uporabi sodobnih elektronskih načinov informiranja.

Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za informiranja in Ministrstvom za informacijsko družbo vsaj vsako tretje leto pripravi seminar za novinarke in novinarje slovenskih medijev po svetu. Pri tem spodbuja ohranjanje slovenskega jezika ter uveljavljanje cenejših in sodobnejših komunikacijskih sredstev. Vlada Republike Slovenije spodbuja delovanje slovenskih medijev po svetu glede na njihovo učinkovitost in racionalnost delovanja ter ob upoštevanju načela iz točke 3.2. te resolucije.

4.5. Repatriacija, državljanstvo in status brez državljanstva

Republika Slovenija je zainteresirana za vračanje Slovencev po svetu v Slovenijo, ravno tako pa tudi za naselitev njihovih potomcev. Posebno pozornost pri tem posveča tistim, ki lahko doprinesejo k razvoju Slovenije.

Državni organi Republike Slovenije zagotavljajo Slovencem po svetu ustrezne informacije o vračanju v domovino ter izvajajo z zakonom predpisane olajšave. Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Urad Vlade Republike Slovenije za informiranje ter Ministrstvo za informacijsko družbo pripravijo informativno brošuro. Informacije morajo biti dostopne tudi na diplomatsko konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v tujini. Olajšave naj zajemajo tudi poenostavitev postopkov, kot je nostrifikacija diplom in podobno.

Slovcem po svetu, ki živijo v državah, kjer vlada huda politična oziroma gospodarska kriza, Republika Slovenija omogoči njihovo vrnitev v domovino.

Republika Slovenija je zainteresirana, da se osebam slovenskega porekla, ki imajo aktivno vez s Slovenijo in ki to želijo, omogoči pridobitev slovenskega državljanstva.

Pripravi se normativni okvir, ki bo uredil posebne pravice in ugodnosti Slovencev brez slovenskega državljanstva.

4.6. Sodelovanje pri volitvah

Republika Slovenija omogoča slovenskim državljanom s stalnim prebivališčem v tujini sodelovanje pri volitvah in si prizadeva, da se odpravijo težave, ki so se pojavljale slovenskim državljanom v tujini pri izvajanju njihove volilne pravice.

Republiška volilna komisija v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve oziroma diplomatsko konzularnimi predstavništvimi zagotavlja Slovencem po svetu pravočasno obveščenost in sodelovanje pri volitvah v Republiki Sloveniji.

4.7. Vključevanje v zunanjo politiko

Pri urejanju dvostranskih odnosov s posameznimi državami, kjer živijo Slovenci, si Vlada Republike Slovenije, ob upoštevanju njihovih potreb, prizadeva za sklenitev sporazumov o socialnem in zdravstvenem zavarovanju ter drugih sporazumov, navedenih v točkah 4.1 in 4.2., predvsem o medsebojnem priznavanju diplom, spričeval in drugih potrdil o usposobljenosti. Republika Slovenija si prizadeva za ohranjanje oziroma vzpostavljanje častnih konzulatov Republike Slovenije v državah, kjer živijo Slovenci, ter za vključevanje Slovencev po svetu v delo in dejavnosti diplomatsko konzularnih in drugih predstavništev Republike Slovenije.

Številka: 007-05/90-2/20
Ljubljana, dne 23. januarja 2002

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
Borut Pahor